

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ VE MOĞOLİSTAN
HÜKÜMETİ ARASINDA YATIRIMLARIN KARŞILIKLI
TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMANIN
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞU
HAKKINDA KANUN**

(Resmi Gazete ile yayımı: 10.7.1999 Sayı: 23751)

Kanun No
4406

Kabul Tarihi
8.7.1999

MADDE 1. — 16 Mart 1998 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Moğolistan Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
VE
MOĞOLİSTAN HÜKÜMETİ ARASINDA
YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN
ANLAŞMA**

Bundan sonra “Taraflar” olarak anılacak olan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Moğolistan Hükümeti,

Özellikle bir Taraf yatırımcılarının, diğer Tarafın ülkesinde yapacakları yatırımlarla ilgili olmak üzere aralarındaki ekonomik işbirliğini artırma arzusu ile,

Anılan yatırımların tabi olacağı uygulamalara ilişkin bir anlaşma akdinin, sermaye ve teknoloji akımı ile Tarafların ekonomik gelişimini teşvik edeceğini kabul ederek,

İstikrarlı bir yatırım ortamı meydana getirmek ve ekonomik kaynakların en etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere, yatırımların adil ve hakkaniyete uygun muameleye tabi tutulmasının gerektiği hususunda mutabık kalarak ve

Yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması için bir anlaşma yapılması kararıyla,

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır :

MADDE 1

Tanımlar

İşbu Anlaşmada :

1. “Yatırımcı” terimi :

(a) Taraflardan her birinin yürürlükteki hukukuna göre vatandaşı sayılan gerçek kişileri,

(b) Taraflardan birinin bir yatırımcısının önemli bir paya sahip olduğu üçüncü bir devlette kurulmuş bulunan tüzel kişiler yanında, Taraflardan her birinin yürürlükteki hukukuna uygun olarak kurulmuş şirketleri, firmaları ya da iş ortaklıklarını ifade eder.

2. İşbu Madde 1’inci paragraf hükmünde atıf yapılan “önemli pay” terimi, söz konusu tüzel kişilik üzerinde kontrol ya da kesin bir etki tatbikine izin verecek kapsamda bir pay anlamına gelir. Taraflardan her birini vatandaşları ya da tüzel kişileri tarafından elde tutulan bir payın “önemli bir pay” anlamına gelip gelmediği, her bir vakada, Taraflar arasında yapılacak müzakereler yoluyla kararlaştırılacaktır.

3. “Yatırım” terimi, ev sahibi Tarafın ülkesindeki kanun ve nizamlara uygun olarak her türlü malvarlığını, bunlarla kısıtlı olmamak koşuluyla, özellikle aşağıdakileri kapsar.

(i) hisse senetleri, sermaye hisseleri ya da şirketlere iştirakin diğer şekilleri;

(ii) yeniden yatırımda kullanılan gelirler, para alacakları veya bir yatırımla ilgili, mali değeri olup kanunen ifa edilebilen diğer haklar;

(iii) taşınır ve taşınmaz mallar, aynı zamanda diğer aynı hakları;

(iv) telif hakları, patentler, lisanslar, sınai tasarımlar, teknik prosesler, aynı zamanda ticari markalar, peştemaliye ve know-how gibi sınai ve fikri mülkiyet hakları ve diğer benzer haklar;

(v) her bir Tarafın ileride tanımlanan ülkesinde doğal kaynakların aranması, işlenmesi, çıkarılması ya da işletilmesine yönelik imtiyazları da kapsayacak şekilde, kanunla ya da sözleşmeyle sağlanan iş imtiyazları.

4. “ Gelirler” terimi, bir yatırımdan elde edilen, bunlarla kısıtlı olmamak kaydıyla; özellikle kâr, faiz ve temettüleri ifade eder.

5. “Ülke” terimi kara sınırları içindeki toprakları, deniz alanlarını ve yatırıma ev sahipliği yapan Tarafın uluslararası hukuka göre üzerinde egemenlik veya kaza hakkının bulunduğu, ilgili Taraflar arasındaki karşılıklı anlaşma ile sınırlandırılan kıta sahanlığını kapsar.

MADDE 2

Yatırımların Teşviki ve Korunması

1. Her bir Taraf, kendi ülkesindeki yatırımlara ve bunlarla bağlantılı faaliyetlere, herhangi üçüncü bir ülkenin yatırımcılarının yatırımlarına benzer durumda uygulanandan daha az elverişli olmayan koşullarda, ilgili kanun ve nizamlarına uygun olarak izin verecektir.

2. Her bir Taraf, gerçekleştirilmiş olan bu yatırımlara; kendi yatırımcılarının ya da herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarının yatırımlarına benzer durumda uygulanandan - hangisi daha elverişli ise - daha az elverişli olmayan bir muamele uygulanmasını sağlayacaktır.

3. Tarafların ülkelerine yabancıların girmesi, kalması ve istihdam edilmesi ile ilgili kanun ve nizamlarına uygun olarak;

(a) Taraflardan her biri, kendi ülkesindeki bir yatırımın faaliyete geçmesi ile ilgili olarak önemli düzeyde sermaye ve diğer şekillerde kaynak aktarmayı taahhüt eden veya taahhüt etme aşamasında olan diğer Taraf vatandaşları veya onların istihdam ettikleri kişilerin; kuruluş, geliştirme, idare ve danışmanlık amacıyla, ülkesine girmelerine ve ikâmet etmelerine izin verecektir.

(b) Taraflardan birinin yürürlükteki kanun ve nizamları çerçevesinde yasal olarak kurulan ve diğer Tarafın yatırımcılarının yatırımı olan kişiliklere, kendi seçtikleri idari ve teknik personeli, milliyetleri ne olursa olsun istihdam etmelerine izin verilecektir.

4. İşbu Maddenin hükümlerinin, Taraflardan herhangi birinin yapmış olduğu aşağıda belirtilen anlaşmalar üzerinde hiç bir etkisi olmayacaktır:

(a) halihazırda yapılmış ya da gelecekte yapılacak gümrük birliği, bölgesel ekonomik örgütlenme ya da benzer nitelikte uluslararası anlaşmalar;

(b) tamamen veya esas olarak vergilendirmeye ilişkin olanlar.

MADDE 3

Kamulaştırma ve Tazminat

1. Yatırımlar, kamu yararı amacıyla, ayrımcı olmayacak biçimde, zamanında, yeterli ve etkin tazminat ödeyerek, yürürlükteki hukuk çerçevesinde ve işbu Anlaşmanın 2 nci Maddesinde belirtilen genel ilkelere uygun olarak yapılan işlemler dışında, kamulaştırma, devletleştirme veya doğrudan veya dolaylı olarak benzeri etkileri yaratan uygulamalara maruz bırakılmayacaktır.

2. Tazminat kamulaştırılan yatırımın kamulaştırma işleminin uygulanmasından veya öğrenilmesinden önceki gerçek değerine eşit olacaktır. Tazminat gecikmesiz olarak ödenecek ve 4'üncü Madde'nin 2 nci paragrafında tanımlandığı gibi serbestçe transfer edilebilir olacaktır.

3. Yatırımları; savaş, ayaklanma, iç karışıklıklar veya diğer benzer olaylar nedeniyle diğer Tarafın ülkesinde zarara uğrayan Taraflardan birinin yatırımcıları, diğer Tarafça, söz konusu zararların karşılanması bakımından kendi yatırımcılarına ya da herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarına gösterdiği muameleden daha az elverişli olmamak kaydıyla, hangisi daha elverişli ise o muameleye tabi tutulacaktır.

MADDE 4

Ülkesine İade ve Transfer

1. Her bir Taraf, bir yatırım ile ilgili bütün transferlerin kendi ülkesinden içeriye ve dışarıya serbestçe ve makul olmayan bir gecikme olmaksızın yapılmasına iyi niyetle izin verecektir. Bu tür transferler aşağıdakileri içerir :

(a) gelirler,

(b) bir yatırımın tamamının veya bir kısmının satışı veya tasfiyesinden elde edilen meblağlar,

(c) Madde III çerçevesinde ödenecek tazminatlar,

(d) yatırımlarla ilgili kredilerden kaynaklanan ana para ve faiz ödemeleri,

(e) diğer Tarafın ülkesinde, bir yatırım ile ilgili uygun çalışma izinlerini almış olan bir Tarafın vatandaşlarının aldıkları maaş, ücret ve diğer gelirleri,

2. Aksi yatırımcı ve ev sahibi Tarafça kararlaştırılmadıkça, transferler, yatırımın yapılmış olduğu konvertibl para birimi veya herhangi bir konvertibl para birimiyle ve transferin yapıldığı tarihte geçerli olan döviz kuru üzerinden yapılacaktır.

MADDE 5

Halefiyet

1. Eğer bir Taraf yatırımcısının yatırımı, ticari olmayan risklere karşı kanuni bir sistem dahilinde sigorta edilmişse, sigortalayanın ilgili sigorta anlaşmasının şartlarından kaynaklanan her türlü halefiyeti diğer Tarafca tanınacaktır.

2. Sigortalayan, yatırımcının kullanmaya yetkili olabileceği haklar dışında hiç bir hakkı kullanmaya yetkili olmayacaktır.

3. Bir Taraf ile sigortalayan arasındaki uyuşmazlıklar, iş bu Anlaşmanın 7. Maddesi hükümleri uyarınca çözümlenecektir.

MADDE 6

Aykırılık

Bu Anlaşma, yatırımları ve ilgili faaliyetleri, benzer durumlarda bu Anlaşma ile sağlanandan daha elverişli bir muameleye tabi kılan;

(a) Taraflardan her birinin kanun ve nizamları, idari uygulamaları veya usulleri ya da idari veya yargısal kararlarına,

(b) Uluslararası hukuki yükümlülükler, veya

(c) Taraflardan herhangi biri tarafından, bir yatırım sözleşmesi veya yatırım izni kapsamındaki de dahil, üstlenilen yükümlülükler aykırı olmayacaktır.

MADDE 7

Bir Taraf ile Diğer Tarafın Yatırımcısı Arasındaki Uyuşmazlıkların

Çözümü

1. Taraflardan biri ile diğer Tarafın bir yatırımcısı arasında, o yatırımcının yatırımı ile ilgili olarak çıkan ihtilaflar, yatırımcı tarafından ev sahibi Tarafa ayrıntılı bilgi içerecek şekilde yazılı olarak bildirilecektir. Yatırımcı ve ilgili Taraf bu uyuşmazlıkları, mümkün olduğunca iyi niyetle, karşılıklı görüşme ve müzakereler yoluyla çözümlenmeye çalışacaklardır.

2. Eğer uyuşmazlıklar, birinci paragrafta belirtilen yazılı bildirim tarihinden itibaren altı ay içinde, bu yolla çözümlenemezse; uyuşmazlık, yatırımcının seçebileceği aşağıdaki mercilere sunulabilir :

(a) Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi ile kurulmuş olan Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkez (ICSID),

(b) Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonunun Tahkim Kurallarına göre bu maksatla kurulacak bir tahkim mahkemesi (UNCITRAL),

(c) Stockholm Ticaret Odası Tahkim Enstitüsü

Şu şartla ki; yatırımcının uyuşmazlığı uyuşmazlığa taraf olan Tarafın adli mahkemelerine getirmiş olması halinde bir yıl içinde nihai kararın alınmamış olması gerekir.

3. Tahkim;

(a) Bu Anlaşma hükümleri,

(b) Kanunlar ihtilafına ilişkin kurallar dahil olmak üzere, ülkesinde yatırım yapılan Tarafın kanun ve nizamlarına dayandırılacaktır.

4. Tahkim kararı; uyuşmazlığın bütün Tarafları için kesin ve bağlayıcı olacaktır. Her bir Taraf verilen kararı milli hukuku çerçevesinde yerine getirecektir.

MADDE 8

Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Taraflar, işbu Anlaşmanın yorumu veya uygulaması ile ilgili her türlü uyuşmazlığa, iyi niyet ve işbirliği ruhu içinde, çabuk ve adil çözüm arayacaklardır. Bu bakımdan, Taraflar bu tür çözümlere ulaşmak için doğrudan ve anlamlı görüşmeler yapmayı kabul ederler. Eğer Taraflar, aralarında uyuşmazlığın başladığı tarihten itibaren altı ay içinde bu yöntemle uzlaşmaya varamazlarsa, uyuşmazlık herhangi bir Tarafın talebi üzerine, üç üyeli bir tahkim heyetine götürülebilir.

2. Her bir Taraf talebin alınmasından itibaren iki ay içinde, birer hakem tayin edecektir. Bu iki hakem, üçüncü bir ülke vatandaşı olan üçüncü bir hakemi Başkan olarak seçeceklerdir. Taraflardan biri belirlenen süre içinde bir hakem tayin edemezse, diğer Taraf, Uluslararası Adalet Divanının Başkanından bu tayini yapmasını talep edebilir.

3. Eğer iki hakem, atanmalarından itibaren iki ay içinde Heyet Başkanının seçimi konusunda anlaşma sağlayamazlarsa; Heyet Başkanı, Taraflardan birinin talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından seçilecektir.

4. Uluslararası Adalet Divanı Başkanı, işbu Maddenin (2)nci ve (3)üncü paragraflarında belirtilen hallerde görevini yerine getirmekten alıkonulursa veya bu şahıs Taraflardan birinin vatandaşı ise seçim Başkan Yardımcısı tarafından yapılacaktır ve Başkan Yardımcısı da anılan görevi yerine getirmekten alıkonulursa veya Taraflardan birinin vatandaşı ise seçim Taraflardan birinin vatandaşı olmayan en kıdemli Divan üyesi tarafından yapılacaktır.

5. Tahkim Heyeti Heyet Başkanının seçildiği tarihten itibaren üç ay içinde, işbu Anlaşmanın diğer maddeleriyle tutarlı olacak şekilde usul kuralları üzerinde anlaşmaya varacaklardır. Böyle bir anlaşmanın olmaması halinde, Tahkim Heyeti, uluslararası tahkim usulü kurallarını dikkate alarak usul kurallarını tayin etmesini Uluslararası Adalet Divanı Başkanından talep edecektir.

6. Aksi kararlaştırılmadıkça, Başkanın seçildiği tarihten itibaren sekiz ay içinde, bütün beyanlar yapılacak, bütün duruşmalar tamamlanacak ve Tahkim Heyeti - hangisi daha sonra gerçekleşirse- son beyanlardan veya duruşmaların bittiği tarihten sonra iki ay içinde karara varacaktır. Tahkim Heyeti, nihai ve bağlayıcı olacak kararını oy çokluğu ile alacaktır.

7. Her bir Taraf, Heyetteki kendi üyesinin giderlerini ve tahkim sürecindeki temsiliyle ilgili giderleri karşılayacaktır; Başkanın giderleri ve kalan giderler Taraflarca eşit olarak halinde karşılanacaktır. Bununla beraber, Tahkim heyeti re'sen giderlerin daha büyük bir kısmının iki Taraftan birince karşılanmasına karar verebilir ve bu karar her iki Taraf üzerinde bağlayıcı olacaktır.

8. Eğer bir uyuşmazlık, bu Anlaşmanın 7 nci Maddesi uyarınca bir uluslararası tahkim mahkemesine sunulmuş ve hâlâ orada çözüm beklemekte ise, aynı uyuşmazlık işbu Madde hükümleri uyarınca başka bir uluslararası tahkim mahkemesine sunulmayacaktır. Bu, her iki Taraf arasında doğrudan ve anlamlı görüşmeler yoluyla bağlantı kurmayı engellemeyecektir.

MADDE 9

Yürürlüğe Girme

1. İşbu Anlaşma, onay belgelerinin değişiminin tamamlandığı tarihte yürürlüğe girecektir. Anlaşma on yıllık bir dönem için yürürlükte kalacak ve bu Maddenin 2 nci paragrafına göre sona erdirilmediği sürece yürürlükte kalacaktır. İşbu Anlaşma, yürürlüğe giriş tarihinden sonra yapılan veya gerçekteşen yatırımlar yanında yürürlüğe giriş tarihinde mevcut olan yatırımlara da uygulanacaktır.

2. Taraflardan her biri yazılı olarak diğer Tarafa bir yıl öncesinden feshi ihbarda bulunarak, Anlaşmayı ilk on yıllık dönemin sonunda veya bundan sonra her an sona erdirilebilir.

3. İşbu Anlaşma Taraflar arasında yazılı bir anlaşma ile değiştirilebilir. Herhangi bir değişiklik, Taraflardan her birinin diğer Tarafa değişikliğin yürürlüğe girmesi için gerekli tüm dahili formaliteleri tamamladığını bildirmesi üzerine yürürlüğe girecektir.

4. İşbu Anlaşmanın sona erme tarihinden önce yapılan ya da gerçekteşen ve bu Anlaşmanın uygulanacağı yatırımlarla ilgili olarak, bu Anlaşmanın diğer bütün Maddelerinin hükümleri, söz konusu sona erme tarihinden itibaren ilave bir on yıl daha yürürlükte kalacaktır.

Bu Anlaşmayı Tarafların tam yetkili temsilcileri, huzurlarında imzalamışlardır.

Ankara'da, 16.3.1998 tarihinde Türkçe, Moğolca ve İngilizce dillerinde hepsi de asıl olarak imzalanmıştır.

Yorumda farklılık olması halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti Adına
Burhan Kara
Devlet Bakanı

Moğolistan
Hükümeti Adına
Sh. Altangerel
Dış İlişkiler Bakanı

4406

8.7.1999

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cilt	Birleşim	Sayfa
2	17	31
6	31	8, 34: 37, 43, 71: 94

I- Gerekçeli 19 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 31 inci Birleşim tutanağına bağlıdır.

II- Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tali Plan ve Bütçe, Esas Dışişleri Komisyonları görüşmüştür.

III- Esas No. : 1/365